
**İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL
BİLGİLER PROGRAMINDA VERİLEN DEĞERLERİ EDİNME
DÜZEYLERİ (ERZİNCAN ÖRNEĞİ)***

**THE ACQUISITION LEVEL OF VALUES OF FIFTH GRADE
PRIMARY SCHOOL STUDENTS GIVEN IN SOCIAL STUDIES
CURRICULUM (ERZİNCAN SAMPLE)**

Nihan TÜRK
Ahmet NALÇACI*****

ÖZET

Bu araştırma ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler öğretim programında verilen değerleri edinim düzeylerini belirlemeye yönelik, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini 2009-2010 öğretim yılında seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen Erzincan il merkezindeki 11 ilköğretim okulunda beşinci sınıfta bulunan 506 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada Keskin (2008) tarafından geliştirilen “Değerler Eğitimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular SPSS programıyla analiz edilmiştir. Cinsiyet, anne-baba öğrenim durumu ve televizyonda en çok izlenen program türü değişkenlerine göre öğrencilerin değerleri edinim düzeylerinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Değer(ler), Değerler Eğitimi, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the acquisition level of values of fifth grade primary school students given in social studies curriculum. Survey model was used and the sample of the study consisted of 506 fifth grade student with randomly determined in 11 primary school in Erzincan, in 2009-2010 education year.

Values Education Scale, developed by Keskin (2008) has been used in this study. The data was analyzed by SPSS. There are significant differences in the acquisition level of values of students in respect to gender, parent's education level and program type that most watched on television.

Key words: Value(s), Values Education, Social Studies Curriculum.

*Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2010 yılında hazırlanan, yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümüne dayalı olarak hazırlanmıştır.

** Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

*** xxxx

1. GİRİŞ

Eğitimin toplum ve birey açısından üstlendiği amaçlar; toplumsallaştırma, kültürel mirasın aktarılması, siyasal düzeni koruma, seçme, yöneltme ve toplumsal kalkınmadır (Tezcan, 2006). Eğitimin bu amaçlarını gerçekleştirme görevi üstlenen okulların tek görevi bilgi aktarımı olarak algılanmaktadır. Okullar artık sadece akademik müfredatı vermeye odaklanma çabası içinde değil, aynı zamanda öğrencilere ve öğretmenlere kendi toplumlarının farklı değerlerini ve sosyal normlarını tartışmak için destekleyen okul kültürünü oluşturma ve sürdürmede sorumludurlar (Tirri ve Husu, 2007). Çünkü kültürel değerler ve normlar bireylerin toplum içinde birbirlerine benzer davranışta bulunmalarını sağlayarak toplumun bütünlüğünün korunmasına yardımcı olur (Fidan ve Erden, 2001).

Okulların önemli görevi, kültür aktarımında okul programında açık olarak belirtilen veya belirtilmeyen değerleri öğretmek, öğrencileri belirlenen kurallar doğrultusunda disipline etmek, ahlaki gelişimine katkıda bulunmak, karakterini ve benlik algısını olumlu yönde etkilemektir (Akbaş, 2007). Okulların ve diğer eğitim kurumlarının bugünlerde aradığı, sadece iş yeterliliği, ekonomik kapasite ve yönetim becerileri değil; aynı zamanda daha da fazlası insani değerlere odaklanan müfredatlarını, öğrenme ve öğretme aktivitelerini yapılandırma yaklaşımlarıdır (Aspin, 2007).

Bireyler kendilerine ait değerlerle ve çevrelerine ait değerlerle örülü bir yaşama sahiptir (Turan ve Aktan, 2008). Temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek aile, toplum ve okulun başlıca misyonları arasındadır (Ekşi, 2003). Çocuğun olumsuz değerlere sahip olmaması ve hem kişisel hem de toplumsal değerleri geliştirmesi ve benimsemesi formal olarak ilköğretimde verilmektedir (Öztürk, 2009). Eğitim sistemindeki yarışmacılık öğrencilere milli, kültürel ve evrensel değerleri kazandırılmasını, iyi vatandaşlar yetiştirilmesini ikinci plana atmış olup; hoşgörü, dürüstlük, merhamet, sorumluluk, nezâket gibi değerleri kazanamayan bireylerin daha kolay şiddet olaylarının içine girdikleri söylenebilir (Deveci, Karadağ ve Yılmaz, 2008).

Eğitim sadece bilgi transferi ve becerilerin gelişimine değil aynı zamanda değerlerin gelişimine de vurgu yapar (Veugelers, 2000). Toplumun değer yargıları eğitim yoluyla yeni nesillere aktarılarak sürdürülmelidir (Genç ve Eryaman 2007). Bu aktarım, hazırlanan programlar yoluyla açık veya kapalı şekilde gerçekleştirilmektedir (Akbaba-Altun, 2003).

Değerler eğitiminin odak noktalardan biri olması onun eğitim ve öğretim süreci içerisinde öğretim programlarında yer alması sonucunu doğur-

muştur. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte bilgi bombardımanına maruz kaldığı, değer yargılarının özellikle de ahlaki yapının değiştiği günümüzde toplumlar kendi değer yargılarını gelecek kuşaklara eğitim aracılığıyla doğru ve etkili bir şekilde aktarma çabası içerisindeyler.

İhtiyaçların giderek farklılaştığı küreselleşen dünyada insanların düşünceleri ve değer yargıları da değişmektedir. Bu değişim kaçınılmaz olmakla birlikte var olması gereken bazı değerlerimizin sürdürülebilmesi ve önemini yitirmemesi şüphesiz ki eğitimle mümkün olacaktır. Bu da değerler eğitiminin bilinçli bir şekilde okullarda verilmesi ile mümkündür. 2004 ilköğretim programında çocuğu topluma hazırlamak, bilinçli, sorumluluk sahibi bir vatandaş yetiştirme amacı taşıyan sosyal bilgiler dersinde değerlerin kazanımına ve öğretimine yer verilmesi bu konu üzerinde durulan önemi göstermektedir.

Toplum için gerekli değer ve ahlaki ilkelerin kazandırılmasında etkili derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir (Akbaş, 2008). Genelde eğitimin, özelde ise Sosyal bilgiler eğitiminin, bireylere demokratik değer, tutum ve inançlar geliştirme, var olan değerlerinin farkına varma ve bunların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşimlerini nasıl etkilediğinin bilincine varmalarına yardımcı olma sorumluluğu vardır (Doğanay, 2006). Sosyal Bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamalarını ve öğrencilere bu bilgi birikimini yaşama geçirecek donanımlar kazandırmayı amaçlamaktadır (MEB, 2005).

Sosyal bilgiler eğitiminin genel amacı bireylere öncelikle kendini, fiziksel ve sosyal çevresini anlamalarına yardımcı olmaktır. Ayrıca bireylerin kendilerine ve sosyal-fiziksel çevrelerine karşı olumlu değer ve tutumlar geliştirmektir. Daha sonrası ise, bireylerin sahip oldukları bu bilgi ve değerleri eyleme dönüştürebilmelerine yardımcı olmaktır (Doğanay, 2006).

Ülkemizin ve milletimizin geleceği açısından hayati önem taşıyan Sosyal Bilgiler dersinde belirtilen değerlere ulaşılması oldukça önemlidir. Çünkü bu değerleri benimsemiş bireyler yetiştirildiği takdirde, Sosyal Bilgiler dersinin evrensel amacı olan sorumlu insan, etkin vatandaş yetiştirme amacına ulaşılır. Bu nedenle büyük önem taşıyan Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitiminde hassasiyetle durulması gerekmektedir (Gömleksiz ve Cüro, 2011). Bu düşünceden hareketle, bu çalışmada ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki değerleri ne düzeyde edindiklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler öğretim programında verilen değerleri edinim düzeylerini belirlemeye yöneliktir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Cinsiyete;
2. Kardeş sayısına;
3. Baba öğrenim düzeyine;
4. Anne öğrenim düzeyine;

5. Televizyonda en fazla izlenen program türüne; göre öğrencilerin edindikleri değerler (Vatanseverlik, Hoşgörü, Tarihsel mirasa duyarlılık, Dayanışma, Doğal çevreye duyarlılık, Yardımseverlik, Çalışkanlık, Misafirperverlik, Adillik ve Sorumluluk) arasında farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Öğrencilerin sosyal bilgiler dersi öğretim programında verilen değerleri edinim düzeyini belirlemek için araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2006). Tarama modeli eğitim araştırmalarında sıklıkla tutumları, inançları, fikirleri ve bilginin diğer şekillerini belirlemede kullanılır; genellikle araştırma örneklemeden elde edilen verilerden evren hakkında bilgi edinebilmek için dizayn edilir (McMillan ve Schamuer, 2006).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Erzincan'da ilköğretim okullarında 2009–2010 öğretim yılında öğrenim gören beşinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenen 11 ilköğretim okulunda öğrenim gören 242 kız, 264 erkek toplam 506 öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Keskin (2008) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılarak beşinci sınıf öğrencilerine yönelik olarak geliştirilen “Değerler Eğitimi Ölçeği” vatanseverlik, hoşgörü, tarihsel mirasa duyarlılık, dayanışma, doğal çevreye duyarlılık, yardımseverlik, çalışkanlık, misafirperverlik, adillik ve

sorumluluk olmak üzere on faktörden oluşmaktadır. Ölçek Kesinlikle Katılmıyorum = 1” ve “Kesinlikle Katılıyorum = 5” biçiminde ifade edilen otuz (30) olumsuz, otuz (30) olumlu toplam altmış (60) maddeden oluşmaktadır. Değerler Eğitimi ölçeğinin alt boyutlarının güvenirlik katsayıları .693 ile .822 arasındadır. Bu araştırmada Değerler Eğitimi Ölçeği Cronbach Alpha katsayısı .905 bulunmuştur.

Araştırmada Değerler Eğitimi Ölçeği ile birlikte araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programı ile değerlendirilmiş olup; iki grubun değerlere sahip olma düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek için t-testi, üç veya daha çok grubun değerlere sahip olma düzeyleri arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek için de tek yönlü Manova kullanılmıştır. Varyans analizinin anlamlı çıktığı durumlarda farklılığın hangi değişkenlerden yana olduğunu bulmak için Tukey testi yapılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Cinsiyete Göre Değerler Eğitimi Ölçeği t-Testi Sonuçları

Cinsiyete göre, dayanışma ($t_{504}=1,397$, $p>.05$), tarihsel mirasa duyarlılık ($t_{504}=1,825$, $p>.05$) ve vatanseverlik ($t_{504}=1,955$, $p>.05$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak yardımseverlik ($t_{499,939}=3,206$, $p<.05$), misafirperverlik ($t_{502,302}=4,620$, $p<.05$), hoşgörü ($t_{504}=2,056$, $p<.05$), adillik ($t_{502,990}=2,580$, $p<.05$), çalışkanlık ($t_{504}=3,965$, $p<.05$), doğal çevreye duyarlılık ($t_{503,113}=3,098$, $p<.05$), sorumluluk ($t_{499,536}=3,822$, $p<.05$) alt boyutlarında ve toplamda ($t_{503,165}=3,856$, $p<.05$) kızların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre kız öğrencilerin değerleri edinim düzeyleri erkek öğrencilerden daha yüksektir.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	Sd	t	p																																																																																
Yardımseverlik	kız	242	3,8354	,63160	499,939	3,206	,001*																																																																																
	erkek	264	3,6376	,75465				Misafirperverlik	kız	242	4,1336	,68898	502,302	4,620	,000*	erkek	264	3,8283	,79697	Hoşgörü	kız	242	3,8216	,71374	504	2,056	,040*	erkek	264	3,6888	,73712	Adillik	kız	242	4,1921	,68182	502,990	2,580	,010*	erkek	264	4,0246	,77816	Çalışkanlık	kız	242	4,0847	,67700	504	3,965	,000*	erkek	264	3,8270	,77601	Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*	erkek	264	3,9545	,81432	Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*
Misafirperverlik	kız	242	4,1336	,68898	502,302	4,620	,000*																																																																																
	erkek	264	3,8283	,79697				Hoşgörü	kız	242	3,8216	,71374	504	2,056	,040*	erkek	264	3,6888	,73712	Adillik	kız	242	4,1921	,68182	502,990	2,580	,010*	erkek	264	4,0246	,77816	Çalışkanlık	kız	242	4,0847	,67700	504	3,965	,000*	erkek	264	3,8270	,77601	Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*	erkek	264	3,9545	,81432	Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472								
Hoşgörü	kız	242	3,8216	,71374	504	2,056	,040*																																																																																
	erkek	264	3,6888	,73712				Adillik	kız	242	4,1921	,68182	502,990	2,580	,010*	erkek	264	4,0246	,77816	Çalışkanlık	kız	242	4,0847	,67700	504	3,965	,000*	erkek	264	3,8270	,77601	Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*	erkek	264	3,9545	,81432	Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472																				
Adillik	kız	242	4,1921	,68182	502,990	2,580	,010*																																																																																
	erkek	264	4,0246	,77816				Çalışkanlık	kız	242	4,0847	,67700	504	3,965	,000*	erkek	264	3,8270	,77601	Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*	erkek	264	3,9545	,81432	Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472																																
Çalışkanlık	kız	242	4,0847	,67700	504	3,965	,000*																																																																																
	erkek	264	3,8270	,77601				Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*	erkek	264	3,9545	,81432	Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472																																												
Doğal Çevreye Duyarlılık	kız	242	4,1653	,71553	503,113	3,098	,002*																																																																																
	erkek	264	3,9545	,81432				Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*	erkek	264	3,8182	,69138	Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472																																																								
Sorumluluk	kız	242	4,0337	,57606	499,536	3,822	,000*																																																																																
	erkek	264	3,8182	,69138				Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*	erkek	264	3,8254	,56472																																																																				
Toplam	kız	242	4,0074	,49684	503,165	3,856	,000*																																																																																
	erkek	264	3,8254	,56472																																																																																			

* $p < .05$

Kardeş Sayısına Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Kardeş sayısına göre, yardımseverlik ($F:1,328$, $p > .05$) dayanışma ($F:1,129$, $p > .05$), tarihsel mirasa duyarlılık ($F:1,678$, $p > .05$), misafirperverlik ($F:1,592$, $p > .05$), adillik ($F:1,858$, $p > .05$), çalışkanlık ($F:1,133$, $p > .05$), doğal çevreye duyarlılık ($F:2,725$, $p > .05$), sorumluluk ($F:1,453$, $p > .05$), vatanseverlik ($F:2,505$, $p > .05$), alt boyutlarında ve toplamda ($F:2,086$, $p > .05$) anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak kardeş sayısına göre sadece hoşgörü alt boyutunda anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır ($F:3,317$, $p < .05$). Farklılığın hangi gruptan yana olduğunu anlayabilmek için yapılan Tukey testi; 1-2 ve 5-6 kardeş olanlarda 1-2 olanların lehine; kardeş sayısı 3-4 ve 5-6 olanlarda ise kardeş sayısı 3-4 olanın lehine olduğu saptanmıştır.

Tablo 2. Kardeş Sayısına Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Manova Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Kardeş Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Hoşgörü	1-2 kardeş	226	3,7994	,71945	3,317	,020*
	3-4 kardeş	232	3,7701	,71561		
	5-6 kardeş	35	3,4190	,85307		
	7 ve üzeri	13	3,5128	,51578		

*p<.05

Bu sonuca göre, kardeş sayısı arttıkça hoşgörü değeri azalmaktadır. Kardeş sayısının artması sonucu ailelerin her bir çocuğuna ayırmış olduğu zaman, ilgi, miktarının azalması ve çocukların kişisel eşyalarını (oyuncak, kıyafet, oda vb.), anne-baba sevgisini diğer kardeşleriyle paylaşma durumu bu sonuca yol açan etkenlerden biri olabilir.

Baba Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 3. Baba Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Manova Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Baba Öğrenim	N	Ortalama	S. S	F	p
Yardımselik	1	10	3,5333	,48939	3,202	,004*
	2	30	3,5333	,62422		
	3	129	3,5866	,75234		
	4	84	3,6865	,75135		
	5	154	3,8009	,68257		
	6	87	3,9272	,61668		
	7	12	3,9861	,66080		

Tablo 3'ün devamı.

Dayanışma	1	10	3,3667	,73199		
	2	30	3,5611	,72646		
	3	129	3,7571	,78257		
	4	84	3,8492	,82206	5,148	,000*
	5	154	4,0595	,78560		
	6	87	4,1054	,66914		
	7	12	4,2361	,46849		
Tarihsel Miras- sa Duyarlılık	1	10	3,3500	,44756		
	2	30	3,4944	,76749		
	3	129	3,7248	,77830		
	4	84	3,7679	,72626	4,506	,000*
	5	154	3,9167	,73363		
	6	87	4,0249	,68082		
	7	12	4,2917	,61597		
Hoşgörü	1	10	3,2833	,42346		
	2	30	3,4722	,57583		
	3	129	3,5568	,76447		
	4	84	3,6726	,77332	6,731	,000*
	5	154	3,8615	,67014		
	6	87	4,0211	,63683		
	7	12	4,1528	,88323		
Adillik	1	10	3,5667	,78646		
	2	30	3,7167	1,04785		
	3	129	4,0581	,70976		
	4	84	4,0298	,82106	4,549	,000*
	5	154	4,1905	,66269		
	6	87	4,2107	,62900		
	7	12	4,6806	,37240		

Tablo 3'ün devamı.

Doğal Çevreye Duyarlılık	1	10	3,3500	,40407		
	2	30	3,6611	,89430		
	3	129	3,9251	,77699		
	4	84	4,0675	,82226	5,353	,000*
	5	154	4,1894	,74708		
	6	87	4,1475	,66542		
	7	12	4,5556	,56557		
Toplam	1	10	3,4933	,35808		
	2	30	3,6189	,53340		
	3	129	3,8156	,55525		
	4	84	3,8730	,56670	6,053	,000*
	5	154	3,9890	,53150		
	6	87	4,0582	,44388		
	7	12	4,2750	,40988		

***p<.05** (1. Okuryazar değil 2. Okuryazar 3. İlkokul mezunu 4. Ortaokul mezunu 5. Lise mezunu 6. Üniversite mezunu 7. Lisanüstü mezunu)

Test sonuçlarına göre baba öğrenim durumuna, misafirperverlik (F:2,507, p>.05), çalışkanlık (F:1,957, p>.05), sorumluluk (F:1,787, p>.05), ve vatanseverlik (F:1,905, p>.05), alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak baba öğrenim durumuna göre yardımseverlik (F: 3,202, p<.05), dayanışma (F: 5,148, p<.05), tarihsel mirasa duyarlılık (F:4,506, p<.05), hoşgörü (F: 6,731, p<.05), adillik (F: 4,549, p<.05), doğal çevreye duyarlılık (F:5,353, p<.05) alt boyutlarında ve toplamda (F: 6,053, p<.05) anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır.

Farklılığın hangi gruptan yana olduğunu anlayabilmek için Tukey testi yapılmıştır. Yardımseverlik alt boyutunda babası üniversite mezunu olanlar ile ilkokul mezunu olanlar arasında üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Dayanışma alt boyutunda babası lise mezunu olanlar, ilkokul mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında lise mezunu olanlar lehine; babası

üniversite mezunu olanlar, ilkokul mezunu olanlar ve okuryazar olanlar arasında babası üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tarihsel mirasa duyarlılık alt boyutunda babası üniversite mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında üniversite mezunu olanlar lehine; babası lisansüstü mezunu olanlar, okuryazar olanlar ile okuryazar olmayanlar arasında babası lisansüstü mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Hoşgörü alt boyutunda babası lise mezunu ile ilkokul mezunu olanlar arasında babası lise mezunu olanlar lehine; babası üniversite mezunu olanlar, ortaokul mezunu olanlar, ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Adillik alt boyutunda babası lise mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında babası lise mezunu olanlar lehine; babası üniversite mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında üniversite mezunu olanlar lehine; babası lisansüstü mezunu olanlar, okuryazar olanlar ile okuryazar olmayanlar arasında babası lisansüstü mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Doğal çevreye duyarlılık alt boyutunda babası lise mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında babası lise mezunu olanlar lehine; babası üniversite mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında babası üniversite mezunu olanlar lehine; babası lisansüstü mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında lisansüstü mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Toplamda babası lise mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında babası lise mezunu olanlar lehine; babası üniversite mezunu olanlar, ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında babası üniversite mezunu olanlar lehine; babası lisansüstü mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında babası lisansüstü mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık vardır.

Bu sonuca göre baba öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin değerleri edinim düzeyi de artmaktadır. Babaların öğrenim durumu arttıkça kazandıkları deneyimlerini, bilgi birikimlerini, kültürel düzeylerini çocuklarına aktarabilmeleri neticesinde çocuklarının da değerleri edinim düzeyleri artmış olabilir.

Anne Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 4. Anne Öğrenim Durumuna Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Manova Analizi Sonuçları

Alt Boyutlar	Anne Öğrenim	N	Ortalama	S. S	F	p
Yardımsızlık	1	36	3,3889	,67612	5,686	,000*
	2	37	3,4369	,68533		
	3	223	3,8124	,63183		
	4	83	3,6124	,76603		
	5	90	3,7796	,74445		
	6	34	4,1078	,59725		
	7	3	3,1667	1,42400		
Dayanışma	1	506	3,7322	,70480	5,526	,000*
	2	36	3,5093	,80961		
	3	37	3,5090	,75251		
	4	223	3,9895	,74963		
	5	83	3,8133	,85753		
	6	90	4,0704	,70400		
	7	34	4,1863	,62733		
Tarihsel Miras Duyarlılık	1	3	3,5556	1,27294	4,576	,000*
	2	506	3,9163	,78084		
	3	36	3,5278	,80327		
	4	37	3,4369	,65893		
	5	223	3,8625	,72270		
	6	83	3,7731	,74380		
	7	90	4,0037	,74409		
Hoşgörü	1	90	3,9963	,76518	6,470	,000*
	2	34	4,2451	,74336		
	3	3	3,3333	1,16667		
	4	506	3,9743	,76200		
	5	36	3,3333	,79682		
	6	37	3,4189	,57147		
	7	223	3,7952	,66941		

Tablo 4'ün devamı.

Çalışkanlık	1	223	4,1517	,67155	2,462	,023*
	2	83	4,0301	,81739		
	3	90	4,1870	,70216		
	4	34	4,2647	,77646		
	5	3	3,9444	,75154		
	6	506	4,1047	,73772		
	7	36	3,7269	,82149		
Doğal çevreye duyarlılık	1	37	3,6171	,79627	6,142	,000*
	2	223	4,0022	,72086		
	3	83	3,9277	,75717		
	4	90	4,0741	,66859		
	5	34	3,9461	,77711		
	6	3	3,8333	,60093		
	7	506	3,9503	,74091		
Vatanseverlik	1	506	4,0553	,77510	3,226	,004*
	2	36	3,7269	,80490		
	3	37	3,6486	,53256		
	4	223	3,9843	,59433		
	5	83	3,8896	,72847		
	6	90	3,9778	,60181		
	7	34	3,9755	,71672		
Toplam	1	3	3,5000	,88192	6,207	,000*
	2	506	3,9213	,64725		
	3	36	3,7963	,83487		
	4	37	3,6712	,63158		
	5	223	3,9312	,61146		
	6	83	3,7972	,68770		
	7	90	3,8500	,69735		

* $p < .05$ (1. Okuryazar değil 2. Okuryazar 3. İlkokul mezunu 4. Ortaokul mezunu 5. Lise mezunu 6. Üniversite mezunu 7. Lisanüstü mezunu)

Test sonuçlarına göre anne öğrenim durumuna göre, misafirperverlik (F:2,111, $p > .05$), adillik (F:1,974, $p > .05$), ve vatanseverlik (F:2,428, $p > .05$), alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak anne öğrenim durumuna göre yardımseverlik (F: 5,686, $p < .05$), dayanışma (F: 5,526, $p < .05$), tarihsel mirasa duyarlılık (F: 4,576, $p < .05$), hoşgörü (F: 6,470,

$p < ,05$), çalışkanlık (F: 2,462, $p < ,05$), doğal çevreye duyarlılık (F: 6,142, $p < ,05$), vatanseverlik (F: 3,226, $p < ,05$) alt boyutlarında ve toplamda (F: 6,207, $p < ,05$) anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır.

Farklılığın hangi gruptan yana olduğunu anlayabilmek için Tukey testi yapılmıştır. Yardımseverlik alt boyutunda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine; annesi üniversite mezunu olanlar, ortaokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Dayanışma alt boyutunda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine; annesi üniversite mezunu olanlar, ortaokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Tarihsel mirasa duyarlılık alt boyutunda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine; annesi lise mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi lise mezunu olanlar lehine; annesi üniversite mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Hoşgörü alt boyutunda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine; annesi lise mezunu olanlar, ortaokul mezunu olanlar okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi lise mezunu olanlar lehine; annesi üniversite mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Çalışkanlık alt boyutunda annesi lise mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında annesi lise mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Doğal çevreye duyarlılık alt boyutunda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanların lehine; annesi ortaokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ortaokul mezunu olanların lehine; annesi lise mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi lise mezunu olanların lehine; annesi üniversite mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi üniversite mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Vatanseverlik alt boyutunda annesi üniversite mezunu, lise mezunu, ortaokul mezunu olanlar ile okuryazar olanlar arasında annesi üniversite mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Toplamda annesi ilkokul mezunu olanlar, okuryazar olanlar ve okuryazar olmayanlar arasında annesi ilkokul mezunu olanlar lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Bu sonuca göre anne öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin değerleri edinim düzeyi de artmaktadır. Baba öğrenim durumu sonuçları için yapılan yorumlar anne öğrenim durumu için de geçerlidir. Yani annelerin öğrenim durumu arttıkça kazandıkları deneyimlerini, bilgi birikimlerini, kültürel düzeylerini çocuklarına aktarabilmeleri neticesinde çocuklarının da değerleri edinim düzeyleri artmış olabilir.

Televizyonda En Çok İzlenen Program Türüne Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Varyans Analizi Sonuçları

Tablo 5. Tv'de En Çok İzlenen Program Türüne Göre Değerler Eğitimi Ölçeği Alt Boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Manova Analizi Sonuçları

Alt Boyut	TV	N	Ortalama	Standart Sapma	F	p
Hoşgörü	Çizgi Film	128	3,6198	,76446	2,508	,015*
	Dizi	200	3,7292	,69465		
	Magazin	11	3,8788	,68755		
	Haber	14	4,0000	,74822		
	Yabancı Sinema	30	3,8500	,71566		
	Türk Sineması	14	3,4643	,51548		
	Belgesel	47	3,7872	,78919		
	Spor	62	4,0134	,69627		

***p <.05**

Test sonuçlarına göre televizyonda izlenen program türüne göre, yardımseverlik (F: ,644, p>,05) dayanışma (F:1,500, p>,05), tarihsel mirasa duyarlılık (F: ,628, p>,05), misafirperverlik (F: ,882, p>,05), adillik (F: ,966, p>,05), çalışkanlık (F: ,579, p>,05), doğal çevreye duyarlılık (F: ,549, p>,05), sorumluluk (F: ,563, p>,05), ve vatanseverlik (F: ,938, p>,05), alt boyutlarında ve toplamda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak televizyonda izlenen program türüne göre sadece hoşgörü (F: 2,508, p<,05) alt boyutunda anlamlı bir farklılığa ulaşılmıştır.

Hoşgörü alt boyutunda Tv' de en çok spor programı ve çizgi film izleyenler arasında spor programlarını izleyenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Spor, bireyin fikir, ruh ve bedenen gelişmesini ve bu öğeler arasında koordinasyonu ve sosyalleşmeyi sağlayan bir olgudur (Yetim, 2000). Sporun özünde rekabet, çatışma-uzlaşma-uyum sürecine katkı, toplumun sosyal ve kültürel hedeflerini kavrayabilme, işbölümü ve dayanışmanın geliştirilmesi yer almaktadır (Erkal, 1992). Spor; liderlik, hoşgörü, arkadaşlık, iyiyi, doğruyu gücüyle kazananı takdir etme gibi nitelikler kazandırır (Yetim, 2000). Sporun bu özellikleri dikkate alındığında spor programlarını izlemenin hoşgörü değerini arttırması beklenen bir sonuçtur.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları toplamı ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi belirlemek amaçlı yapılan t-testinde; vatanseverlik, tarihsel mirasa duyarlılık ve dayanışma değerlerine ait puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Buna karşılık yardımseverlik, misafirperverlik, hoşgörü, adillik, çalışkanlık, doğal çevreye duyarlılık, sorumluluk değerlerinde ve toplamda kızların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu çalışma cinsiyet değişkeni açısından Keskin (2008)'in 2006 yılındaki uygulamasında vatanseverlik değerinde anlamlı farklılık bulunmaması bakımından paralellik göstermektedir.

Beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları ve toplamı ile kardeş sayısı arasındaki ilişkiyi belirleme amaçlı yapılan tek yönlü manova analizine göre yalnızca hoşgörü değerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Kardeş sayısı arttıkça hoşgörü değerinin azaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları ve toplamı ile baba öğrenim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında vatanseverlik, çalışkanlık, misafirperverlik ve sorumluluk değerlerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bunların dışındaki değerlerde ve toplamda baba öğrenim durumu arttıkça öğrencilerin değerleri edinim düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Keskin (2008)'in 2006 yılındaki uygulamasında vatanseverlik, çalışkanlık, misafirperverlik ve sorumluluk değerlerinde anlamlı fark bulunması araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları ve toplamı ile anne öğrenim durumu arasındaki ilişkiye bakıldığında yardımseverlik, dayanışma, tarihsel mirasa duyarlılık, hoşgörü, çalışkanlık, doğal çevreye duyarlılık, vatanseverlik değerlerinde ve toplamda anlamlı farklılık bulunurken; misafirperverlik, adillik, sorumluluk değerlerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre anne öğrenim düzeyi arttıkça öğrencilerin değerleri edinim düzeyleri de artmaktadır. Keskin (2008)'in anne öğrenim durumuna göre misafirperverlik, adillik ve sorumluluk değerleri hariç diğer değerlerde anlamlı farklılıklar bulunması araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Beşinci sınıf öğrencilerinin Değerler Eğitimi Ölçeği alt boyutları ve toplamı ile televizyonda en çok izlenen program türüne göre sadece hoşgörü değerinde spor programını izleyenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuca göre spor programları öğrencilerin daha hoşgörülü olmalarında etkili olduğu söylenebilir.

Öneriler

Değerler eğitimine yönelik ülkemizde var olan çalışmalar çoğunlukla çeşitli öğrenim düzeylerindeki öğrencilerin değerlerini belirlemeye yöneliktir. Değerlerin farklı yöntem ve tekniklerle öğretimine yönelik çalışmalar kısıtlı olup, bu alanda çalışmalar yapılabilir. Ayrıca öğretmenlerin değerleri öğretim sürecinde hangi yaklaşımları kullandığını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

Araştırmada, kardeş sayısı arttıkça hoşgörü değerinin azaldığı bulunmuştur. Bu nedenle ailelerin bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olmaları konusunda bilinçlendirici çalışmalar yapılabilir.

Araştırmada anne ve babanın öğrenim düzeyi arttıkça öğrencilerin değerleri edinim düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Bu bulguya göre, anne ve babanın eğitim seviyesinin yükselmesi öğrencilerin değerleri edinme düzeylerini artırdığı için ülkemizde zorunlu öğrenim süresi artıracak yeni düzenlemeler yapılabilir.

Günümüzde hayatımızın neredeyse her anında var olan medya ile değerler eğitimi etkileşimini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Görsel medyanın insanlar üzerindeki etkisi hemen herkes tarafından kabul gören bir gerçektir. Televizyon aracılığı ile insanlar farklı kültürlerin farklı değerleri biçimlendirdiği bilincini kazanırken, olumlu mevcut değerlerinin de yozlaşmasına ve değer kaybı dediğimiz karmaşaya sürüklenmektedirler (Sevinç, 2006). Bu nedenle ülkeler görsel medyayı kendi başlarına bırakmamışlardır. Bu kuruluşların yayınları uzmanlar tarafından sürekli inceleme altındadır.

Bazı programların yayından kaldırılması veya bazı programları yayınlayan yayın kuruluşlarına bir takım yaptırımlar uygulanması bu durumun en somut örneklerindedir. Toplum üzerinde bu kadar etkili olan görsel medyanın değerlerin edinilmesine katkısı da oldukça fazla olmalıdır. Ancak araştırmada televizyonda en çok izlenen program türüne göre sadece hoşgörü değerinde spor programını izleyenler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Medya, sahip olduğu iletişim gücü ile farklı düşünce ve yaşam tarzlarını kaynaştırma, birbirlerinden haberdar etme ve bunlar arasında alış-veriş ortamını sağlama, böylelikle bir anlamda kültürel açıdan toplumu zenginleştirme ve çeşitlendirme yönünde aracılık rolü üstlenmektedir (Vural, 2000). Dolayısıyla görsel medyanın insanlar üzerindeki bu etkileyici özelliğinden yararlanılarak değer eğitimini destekleyici programlara daha fazla önem vermeleri sağlanabilir.

5. KAYNAKLAR

- Akbaba-Altun, S. (2003). Eğitim Yönetimi ve Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 7-18.
- Akbaş, O. (2007). Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının (Değerlerinin) İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinde Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi. (Ed.) Kaymakcan R. vd. *Değerler ve Eğitimi* (ss. 673-695). Dem Yayıncılık.İst.
- Akbaş, O. (2008). Sosyal Bilgilerde Değerler ve Öğretimi. (Ed.). Tay, B. ve Öcal, A. *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi* (ss. 335-360). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Aktaş, N. (2010). *İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Programında Verilen Değerleri Edinme Düzeyleri (Erzincan Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Aspin, D. N. (2007). The Ontology of Values and Values Education. Aspin, D. N. & Chapman, D. J. (Ed.). *Values Education and Life Long Learning*. Springer.
- Deveci, H., Karadağ, R., Yılmaz, F. (2008). İlköğretim Öğrencilerinin Şiddet Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 7 (24), 351-368.
- Doğanay, A. (2006). Değerler Eğitimi. (Ed.) Öztürk, C. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (ss. 255-286). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Ekşi, H. (2003). Temel İnsani Değerlerin Kazandırılmasında Bir Yaklaşım: Karakter Eğitimi Programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 79-96.
- Erkal, M. E. (1992). *Sosyolojik Açından Spor*. Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı. İst.
- Fidan, N. ve Erden, M. (2001). *Eğitime Giriş*. Alkım Yayıncılık. İstanbul.

-
- Genç, S.Z., Eryaman, M.Y. (2007). Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1), 89-102.
- Gömlüksiz, M. N., Cüro, E. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 95-134.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayıncılık. Ankara.
- Keskin, Y. (2008). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Değerler Eğitimi: Tarihsel Gelişim, 1998 ve 2004 Programlarının Etkililiğinin Araştırılması. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- McMillan, J. H., Schumacher, S. (2006). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry*, London: Pearson.
- MEB (2005). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar)*. Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Öztürk, E. (2009). Hayat Bilgisi Dersinde Değer Eğitimi ve Örnek Uygulamalar. (Ed.) Ögülmüş, S. *İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen El Kitabı* (ss. 479-535). Pegem Akademi Yayıncılık. Ankara.
- Sevinç, M. (2006). Evrensel ve Yerel Değerlerin Eğitime Yansımaları. (Ed.) Mehmedoğlu, Y. ve Mehmedoğlu, A. U. *Küreselleşme Ahlak ve Değerler* (ss. 205-237). Litera Yayıncılık. İstanbul.
- Tezcan, M. (2006). Eğitimin Toplumsal Temelleri. (Ed.) Sönmez, V. *Eğitim Bilimine Giriş* (ss. 95-118). Anı Yayıncılık. Ankara.
- Tirri, K., Husu, J. (2007). Developing Whole School Pedagogical Values- A Case of Going Through The Ethos of “Good Schooling. *Teaching and Teacher Education*, 23, 390-401.
- Turan, S., Aktan, D. (2008). Okul Hayatında Var Olan ve Olması Düşünülen Sosyal Değerler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 227-259.
- Veugelers, W. (2000). Different Ways of Teaching Values. *Educational Review*, 52 (1), 37-46.
- Vural, A. M. (2000). Medyanın Kültürel Kalkınmayı Sağlama ve Eğitim İşlevi, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 10.
- Yetim, A. A. (2000). Sosyoloji ve Spor. Topkar Matbaacılık. Ankara.

* * * *